

Orbán-kereszt

46°06'05.3"N 19°45'40.9"E

Úgy hallom,
 a homokra épült márvány borászatban tanácskoznak, leülnek,
 csevegnek, fotózkodnak, majd az ajtókat halkán betéve hallgatják
 egymást és tanácsadóik tanácsait, folyik a szó, pereg a homok,
 nem maradnak tanácstalan a sürgető problémákkal, és
 megnyugtató eredményekre jutnak a hosszú távú folyamatok
 közös reményében, ügyeinket sikerre viszik. Apró kortyokban
 csúszik a délelőtt a delelőre hágó nap mögé, ebédhez sürgölődik
 a Sisera-had. És akkor megáll a nap, megáll a pincér a gőzölgő
 levessel, a lovak lába fennmarad a levegőben, és megremeg
 a fény a szőlők levelén, az Orbán-kereszt felől elhívás érkezik,
 Emelkedj föl, fölemelkedik, Indulj gyalogszerrel észak felé,
 elindul, Figyeld a homok dübörgését és a szű percegését,
 gyere. Senki sem veszi észre távozását, talán maga Szent
 Orbán állítja meg a napot, bocsát elméjükre fátyolt, ahogy a tó
 felé vezető Kanizsai úton sem tűnik fel kimért járásával
 senkinek. Szokatlanul hosszú az út, izzik az álló nap,
 és nem tudja, meddig kell mennie, elcaplat a Vértó mellett,
 hűvösen zöld a vize, még nem vörösödött be, nem szivárgott
 még idáig a lüktető szívek rángásával a csernozjomba pumpált
 vér a föld alatti ereken. Mégsem mer lelépni az aszfaltról,
 ne süppedjen bele a felázott talajba, ügyesen átmegy az út
 túloldalára, tempósan lépeget tovább, míg nem bal kéz felől
 felviláglik a Tó. Immár két víz között ballag, lassít, érdeklődve
 forgatja nyakát, időközben, persze múlik-e időközben
 az idő, ezt nem kérdezi, időközben oldódott a merevsége,
 vállalai előreesnek kissé, billegve bár, de régi járását
 próbálgatja, menne-e még a menés a saját lábain. Előre!,
 ezeket az itteni költőket emlegették, a költők utcanevek,
 idézetek, egymásnak felelgető szobrok egykori iskolájuk előtt, Előre,
 azt mondják, így hívták a diákkori lapjukat, miután a rút varangyot
 véresen megölték, előre, fújtatok, mint egy kovácsműhelyben
 a fújtató, villan eszébe egy hasonlat, vagy mint a templomban
 a szelelő orgona, a harangozó három gyereke tapossa váltakozva,
 fújtatnak a harangozó gyerekei, és fújtat az orgona szelelő fújtatója;
 a tó felől meglegjinti a szél. Letér az útról, csikorog a kavics

a lába alatt, átvág a füves parkolón, és kinyílik előtte a tér,
 a Palicsi-tó úgy fénylik, mint az ólom, de nem áll meg,
 innen a parton siet tovább a némán integető fák felé,
 átvág a Prezident Hotel előtt, rá se bajszi, hogy vajon kik
 és miből építették, a Penavin Olga utcán reflexszerűen előbb balra,
 majd jobbra tekint, az automatizmuson kissé elcsodálkozik,
 hiszen évtizedek óta nem gyalogolt így, mint egy kisdíák,
 megpróbál a lába elé nézni, gondolatban végigméri magát,
 eltűnődik az utcanéven, ki a csoda lehetett ez a Penavin Olga,
 csak nem költő volt ő is, nem csenghet a fülébe a tanárnő kedves,
 káráló hangja, ahogy Saussure-ről beszél, a langue-ról és parole-ról,
 aztán a kórógyiakról, hogyan kell gyűjtéskor beszéltetni őket, hogy
 ne a tanult nyelven szóljanak, hanem a saját szavaikhoz eljussanak,
 közben már a villákkal és kertekkel szegélyezett Spliti fasorban
 lépeget, erősödik a homok dübörgése, a fák mögött balra a
 Conen-villa megviselt épületére nem figyel, nem tudja, hogy
 Tito elnök is aludt itt egyszer, még az el nem kötelezettek
 mozgalmának szép reményű hajnalán, az 1963-as évben, akárcsak
 Sinkó Ervin tíz évvel azelőtt, 1953. szeptember 22-én, kedden,
 ahonnan levélkét írt feleségének, Rothbart Irmának, Micikének,
 Édes lelkem,
 nagyon jól vagyok. Jelenleg Palicson a volt Hartmann-villában, ahol
 átaludtam a délutánt és várom az autót, mely bevisz Szuboticára, ahol
 6-kor lesz az előadásom. Holnap Zombor, majd Becse és csütörtökön
 este utazom Simplonnal, úgyhogy péntek reggel otthon, nálad leszek.
 Sinkóra éppen emlékezhetne, az Egy regény regényét azon frissiben
 olvashatta 1988-ban, amikor végre megjelent a Magvető és a Forum
 közös kiadásában, ami korántsem volt annyira friss, mint a vastagon
 befüggönyözött ország áporodott levegőjében tűnhetett, hiszen
 már akkoriban futott folytatásokban a Híd folyóiratban, amikor
 Sinkó ebben a villában sziesztázott. De a villáról sincs tudomása, és nincs
 okostelefonja, hogy a térképen navigálva rákeressen a furcsa nevekre,
 Hartmannra és Conenre, meg Angelo Toricellire, már megint egy
 különös utcanév jobb felől, nem tud utánanézni a palermói származású
 vívómesternek, a római Scuola magistrale militare di scherma kiváló
 növendékének, aki 1915-ben, palicsfürdői lakosként kérvényezte
 a magyar állampolgárságot, és ugyanazon év augusztus 30-án
 a szabadkai városházán letette állampolgári esküjét. Nem ötlik föl benne
 az örökös elnökké lett, marsallá avanszált nyugtalan lakatos játékos ötlete
 sem, hogy épp a szőlészek, kádárok és kocsmárosok védőszentjének
 ünnepére tetette az egyébként bizonytalanul datálható születésnapját,
 hogy aztán az Ifjúság napjaként ünnepeltesse ezt a napot és magát,
 ő, örök hűség, ő, örök ifjúság. A Szent Orbán-templomnál már
 nem tudja megkülönböztetni a görgő kövekként dübörgő hívástól
 a saját szívverését, betér a templomkertbe, szemét bal kezével
 árnyékolva beles a templom üvegablakain, tekintetével követi

a szemébe néző Szent útmutatását, ahogy jobb karjával előre int.
 Azért még belép a nyitva álló Mária, a Világ Királynője kápolnába,
 ahol a szent anya, ölében a deddel szelíden pihen az oltárképen,
 szája alig észrevehető, finom mosolyra húzódik, nem látja
 az oltárfülke jobb oldalán, a takarásban álló feszületet. Érti, hogy fixálja
 valaki a bokrok mögül. Közelebb megy, Szent Orbán püspök posztol
 ott egy alacsony talapzaton, okos kis ember, felismerni a süvegéről,
 a maga előtt tartott hordócskáról meg a szőlőfürtről, jobb kezével
 mutatja az utat. Kifordul a kertből, egyre fáradtabb, mégis gyorsabban
 szedi a lábát, jóformán ügetve vág át az Allée des Colverts-nek
 elnevezett országúton, mint Hajnóczy hőse rejtett bor után kajtatva
 a Perzsiában, átkel a vasútállomásnál az aluljárón, és a túlparton
 találja magát az Orbán-keresztnél, a temető felé vivő fasor legelején,
 JEDINO UFANJE GREŠNIKA, olvassa, A Bűnösök Egyetlen
 Reménységét, a Világ Megváltóját félig rejtik aombok,
 de jobb kezével maga mögé int, haladjon csak szépen tovább.
 Elindul az egykori Pionír utcán, rácsodálkozik a mai utcanévre,
 Orbánfalva, végképp zavarba hozza az itteni nevek furcsa galériája.
 Az nem lehet, hogy üresbe fut a képzelet, s a hiányból terem
 szigeteket magának. Az aszfaltos úton bandukol a széles fasorban,
 fülében egyre hangosabban zúg a dübörgés, mintha egy
 kihangosított homokórában zuhannának alá homokszemek,
 hívja a homok szitálása, a szű percegése, belép a kitárt
 kapun, és az agg Mester elé járul a nyitott verandán,
 meghajol, mintha kezet csókolna, és a Mester kezei,
 két lebegő sirály, lassú szárnycsapásokkal betöltik
 a köztük lévő teret, miközben halkán, még halkabban,
 kissé zihálva mondja, megfulladok, közelebb kell hozzá
 hajolni, még közelebb, arcán érzi a szárnycsapások
 legyintését, az utcán megélenkült forgalomról suttag,
 a levegőtlen présről, egy végtelen padról meg a jószágrol,
 a Joó Lajos utcáról, megint egy név, aminek utána kellene
 menni, megint végigmenni egy jó hosszú utcán a torkolatáig,
 a jószágrol beszél, meg a galambokról, a pergő homokról
 és a pengés acélkerítésről, a róla elnevezett pengéről,
 s akkor meglátja a végtelen padot, előtte a végtelen asztalt,
 minél többen ülnek a padra, annál hosszabb az asztal, és
 minél hosszabb az asztal, annál hosszabbra nyúlik a pad,
 még halkabbra veszi a szót, már szinte semmit se hallani,
 végül zihálva fölemeli a hangját: Ne bassza meg a szent.
 A Megfeszítettnek az utca végén a szemé se rebben,
 Szent Orbán pedig lopva átsandít Máriára, a szent anya,
 ölében a deddel szelíden mosolyog, talán oda sem figyel,
 vagy arra gondolhat ő is, hogy ez logikailag végül is stimmel,
 hiszen nem azt mondja, hogy csinálja, nem művelteti a szenttel,
 hanem épphogy óvja tőle, a szentet óvja-e vagy a másikat,

*és hogy ez pontosan kire és mire vonatkozna, azt talán az agg
Mester tudja csak, és végtére is haragvó hangsúllyal, de annyira
aggodalmas szeretettel mondja, hogy a Világ Királynője
csak mosolyog talányos arccal, szelíden, karján a gyermekkel,
még nem látja a jövőndőt, a Megfeszített szobra takarásban,
pedig mielőtt megtörtént volna, már minden bevégeztetett.
A ház mögül felvihognak a kacagó gerlek, miközben régóta
nem érzett zavarral lépeget a kapu felé, vissza kellene menni,
de hová vissza, a borászat homokra épült kulisszái közé,
vagy még előbbre, jobbra-e vagy balra ezen az úttörőből
átnevezett, kiismerhetetlenül sík utcán, ki ismeri ki
magát ennek a végtelen síkságnak a tükrébe nézve,
amely minden irányból önmagát tükrözi, hogyan
vissza, mikor felülről megállás nélkül dübörög
a homok a szűk garaton, peregnek lefelé
a kövek, hová vissza most már,
VJERA, UFANJE I LJUBAV,
ne bassza meg a szent.*